

Broszura informacyjna dla rodziców polskojęzycznych

Informationsbroschüre für polnisch sprechende Eltern

1. Wasze dziecko wychowuje się w środowisku wielojęzycznym.

Większość ludzi na świecie wyrasta dwu- lub wielojęzycznie. Nauka dwóch języków jest dla Państwa dziecka już wielką „wygraną” w życiu. Z reguły, dzieci opanowują je bez większych problemów.

2. Co to jest wielojęzyczność?

Jest wiele sytuacji, w których dziecko uczy się dwóch lub więcej języków, oto przykłady:

- Polski ojciec mówi po polsku do swojego dziecka, niemiecka matka po niemiecku.
- Hiszpańska rodzina zamieszkała w Niemczech mówi w domu po hiszpańsku.
- Szwedzki ojciec rozmawia ze swoim dzieckiem po szwedzku, angielska matka po angielsku, a w przedszkolu dziecko uczy się po niemiecku.

3. Jakie cechy szczególnie występują przy rozwoju bilingwalnym?

Dzieci przyswajają sobie wymowę, słownictwo i gramatykę różnych języków. Nie muszą one mówić w każdym języku równie dobrze. Na przykład:

- Dziecko tureckich rodziców zamieszkałych w Niemczech potrafi dobrze wytłumaczyć po niemiecku zasady gry, natomiast o tureckim rodzinnym wydarzeniu lepiej opowie w języku tureckim.

Wielojęzyczność jest dla dziecka szczególnym wyzwaniem, biorąc pod uwagę, że musi ono przyswoić sobie stopniowo dwa różne systemy językowe. Do tego dochodzą jeszcze wymowa, słownictwo, gramatyka i budowa zdań, które pomagają w zrozumieniu i użyciu danego języka. Poza tym, musi ono jeszcze w mówieniu brać pod uwagę potoczne i kulturowe szczególności języka.

U dzieci, które od urodzenia wychowują się w rodzinie dwujęzycznej, można zaobserwować, że:

- zaczynają później mówić
- używają najpierw jednego, później drugiego języka, względnie
- posługują się od początku dwoma językami.

Niektóre dzieci „mieszają” oba języki, tzn. używają słów z innego języka, kiedy brakuje im w innym języku. Takie wypadki zdarzają się oczywiście tylko przez jakiś czas. Poważniejsze i dłużej utrzymujące się problemy w jednym bądź obu językach powinny być jednak potraktowane poważniej i poddane dokładnym badaniom.

4. Co jest normalne, a na co należy zwrócić uwagę w rozwoju językowym dziecka?

Skala dla normalnego rozwoju językowego przy wielojęzyczności:

- W drugim roku życia dziecko posługuje się około 50 słowami. W środowisku dwujęzycznym ta skala może się przesunąć o około pół roku.
- W trzecim roku życia dziecko wysławia się w jednym z języków przynajmniej za pomocą zdań trzywyrazowych.
- Czterolatek potrafi porozumieć się już z osobą spoza własnej rodziny.
- Jeżeli dziecko regularnie słyszy język niemiecki i mówi w tym języku (w przedszkolu, szkole, przy zabawie ...), powinien być w stanie po ok. roku czasu dobrze posługiwać się tym językiem.

Wskazówki świadczące o niepokojących objawach w procesie rozwoju językowego dziecka:

- Dziecko okazuje małe zainteresowanie językiem
- Unika długiego czasu na rozmowę
- nie lubi, kiedy czyta mu się książki, również obrazkowe
- zadaje mało lub nie zadaje żadnych pytań
- rzadko lub w ogóle nie wyjaśnia nieporozumień
- miesza języki nie zwracając uwagi na to, który język rozumie słuchający
- bardzo późno przyswajają sobie język

Podsumowanie:

Jezeli rozwój językowy Państwa dziecka odbywa się w wyraznie odmienny sposób od normalnego lub występują objawy nieprawidłowego rozwoju, należy wtedy poddać ten proces dokładniejszym badaniom.

5. Możliwe powody nieprawidłowości:

Nie zawsze istnieje jasna przyczyna nieprawidłowości w rozwoju językowym. Często współgra ze sobą więcej przyczyn. Najczęstszymi powodami są:

- **Problemy ze słuchem:** niektóre dzieci mają przez dłuższy czas problemy ze słuchem lub nie potrafią wystarczająco dobrze przetworzyć to co usłyszały. Możliwe przyczyny to na przykład, częste przeziębienia lub zapalenia ucha środkowego.
- **zaburzenia rozwoju językowego dziecka:** są dzieci, które mają specjalne trudności w nauce języka. Te problemy pojawiają się zarówno w języku ojczystym, jak i w języku obcym bądź drugim.

6. Prawidłowe obchodzenie się z wielojęzycznością:

Państwa dziecko rozwija się dwujęzycznie: tym sposobem zapewniają im Państwo niezwykle szanse!

- Mówcie do swojego dziecka w swoim języku ojczystym
- dbajcie o przyjemność w mówieniu i pozwólcie swojemu dziecku opowiadać
- słuchajcie je uważnie kiedy mówi
- zachęcajcie je do mówienia i często wypytujcie
- kiedy zdarza się „błąd”, nie poprawiajcie go, lecz powtarzajcie całe zdanie w poprawny sposób, na przykład: „Tam autobus” „Tak, tam jedzie autobus”.
- Mówcie w sytuacjach codziennych, na przykład przy nakrywaniu do stołu, ubieraniu, robieniu zakupów, przy zabawie lub oglądaniu książek z obrazkami.
- Starajcie się sami możliwie oddzielić mówienie, na przykład, każdy rodzic powinien mówić swoim językiem ojczystym do dziecka, lub używajcie swojego języka w domu, podczas gdy w przedszkolu dziecko używa języka obcego, na przykład niemieckiego w Niemczech.

W razie dalszych pytań znajdzie Państwo pomoc w osobie lekarza pediatry.

Mogą się Państwo również zwrócić o pomoc w poniższych punktach:

- Lekarz pediatra bądź lekarz domowy
- HNO Ärzte (lekarz laryngolog)
- Paedaudiologische Beratungsstellen
- Frühförderstellen
- Erziehungsberatungsstellen
- Sonderpädagogische Förderzentren

Z niemieckiego przetłumaczyła: Katarzyna Tucka